

JUAN LUIS CEBRIÁN, CONSELLER DELEGAT DEL GRUP PRISA

Text: SALVADOR GIMÉNEZ / Fotos: RAFA GIL

"Mai no he deixat el periodisme"

Fundador del diari 'El País', ex-director dels serveis informatius de TVE i membre de la Real Academia Española. Tot açò, i més, és Juan Luis Cebrián (Madrid, 1944). Ara, per encàrrec del Club de Roma, es dedica a repensar les ventures i els riscos del món digital.

Patum venerada del periodisme on les hi haja. Conseller delegat del major grup de comunicació espanyol. Juan Luis Cebrián ha publicat recentment *La Xarxa* (Editorial Proa), un acurat i minuciós estudi, encomanat pel prestigiós Club de Roma, sobre l'impacte de les noves tecnologies en els nostres dies. Un assaig adreçat als no iniciats en aquest nou món digital. D'aquestes no poc transcendents reflexions sobre la nova cultura i civilització digital va parlar en l'acte inaugural del VII Congrés de Comunicació, celebrat en el marc dels Premis Octubre.

—*L'escriptor Manuel Vázquez Montalbán, el dia en què el van investir doctor honoris causa per la Universitat Autònoma de Barcelona, va asseverar, si fa no fa, que els periodistes havien esdevingut els escribes del poder, perquè menjaven en la mateixa taula que els polítics?*

—[Riu]... Hi ha periodistes que realment són escribes del poder. I no sols del polític, també de l'econòmic i del cultural. Fixem-nos, Vázquez Montalbán participa, en certa mesura, del poder cultural, tot i que no en siga o no en vulga ser conscient. Hi ha, però, una ambivalència en el comportament dels periodistes: estan en tot moment en palau, i a la vegada presumeixen —presumim— que no pertanyen a tal palau. Clar, aquesta és una contradicció que segons com la resolga cadascú, esdevé a la fi, o no, un escriba del poder.

—*Cada vegada, els periodistes habiten més en la redacció. Abandonen el reporterisme social i es dedi-*

quen de ple a fer cas dels gabinets de premsa dels poderosos.

—Avui en dia, no eixir de la redacció, amb els mitjans de comunicació existents, tampoc implica necessàriament que no es facen notícies acostades a la realitat. En tots els països hi ha unes organitzacions que tracten de pressionar, o de filtrar, les informa-

cions. Parlem d'unes estructures econòmiques i polítiques. La majoria de les notícies tenen origen en gabinets de premsa. Açò es funest, perquè aquesta informació incita més aviat poc a la recerca o a l'exercici d'investigació.

—*Eduardo Haro Tecglen, insigne columnista del diari que vostè va fundar, en un dels seus particulars articles va apuntar que a l'estat espanyol el periodisme estava mal pagat. I que per tal motiu, Cebrián no exercia de periodista.*

—A les grans ciutats, als grans mitjans, pot considerar-se que està molt ben pagat. I si ens referim a les figures de la comunicació, més acostades al món de l'espectacle que al periodisme, també és vàlida aquesta observació. Ara bé, darrerament observem l'aparició de fenòmens d'ocupació precària, o mal retribuïda, en certs mitjans alternatius, televisions locals o altres siste-

mes d'informació més aviat artesanals. Globalment, el periodisme no és una professió mal remunerada, si tenim ben en compte la resta de feines. Assistim també en aquest món a l'èxit de molts periodistes certament joves que després no fan un gran recorregut en la seua vida professional, sinó que hi deambulen.

—*I vostè ja es guanya bé la vida?*

"Hi ha una ambivalència en el comportament dels periodistes: estan en palau i presumeixen que no pertanyen a tal palau. Aquesta és una contradicció que segons com es resolga esdevens, o no, un escriba del poder."

—Mai no he abandonat el periodisme. L'exercici d'altres maneres, en d'altres responsabilitats. I el meu canvi no s'atribueix als sous baixos, sinó a la necessitat de desenvolupar en altres mitjans el model que vam encetar amb *El País*.

—La Xarxa és la Bíblia del futur?

—No crec en les bíblies ni en els alcorans. No dic que no existesquen. A més a més, no m'agradaria incloure'm ni carregar-me amb la responsabilitat de redactar cap Bíblia. Internet, la xarxa en sí, és tot el contrari a una Bíblia. És un sistema molt obert. Allarguem la comparació: si la xarxa és la Bíblia, ho és com un llibre d'interpretació.

—La revolució digital comporta necessàriament un canvi de civilització?

—Estem vivint-lo, i encara serà més accelerat. Mira [al moment de fer la intervist], estem a València a dintre d'un taxi, tinc un telèfon mòbil a les mans, i escoltem com l'emissora de taxis dona instruccions. Mentrestant em graves amb un magnetòfon. Ho veus?, estem interconnectats d'una manera formidable. Tant bon punt la tecnologia digital s'implanti més de pressa, direm que el canvi de civilització serà més pronunciat del que ja ho és.

—No és pretenció parlar de canvi de civilització?

—No, ho seria si una persona qualsevol s'atribuís aquesta transformació. [Riu sorollosament] Tot i que potser no el percebem, un fet és evident: els canvis que la societat digital produirà en la nostra civilització seran superiors als de la revolució industrial. I aquests foren importants. Quan es va patentar la màquina de vapor, en cap cas se li va ocórrer a l'inventor que engendria un fenomen de tals proporcions com l'esdevingut.

—Quins són els valors de la xarxa?

—En té molts. En primer lloc, el de l'alta participació, de la desintermediació en la societat, de la possibilitat que tots els individus es puguin connectar amb tothom. També té un valor d'accés al coneixement i a la informació, de capacitat de desenvolupament del gènere humà. Alhora, n'ofereix la globalització, tot això fent-ho de manera instantània entre totes les parts. Fa desaparèixer les dimensions de l'espai i del temps. Tot plegat, són possibilitats que poden al mateix temps esdevindre riscos, si no som capaços d'incorporar-les conseqüentment i coherentment amb altres valors previs a l'existència de la xarxa, que són fonamentals, per a la civilització i el progrés.

—Per al profans en la matèria, revolució digital i l'anomenat pensament únic tenen cap interrelació?

—La xarxa pot esdevindre una arma de lluita contra el pensament únic. També, però, pot ser una destaca-

da difusora d'aquest pensament. La pròpia peculiaritat i pluralitat de la xarxa permet defensar-s'hi. Tanmateix, la concentració de poder, econòmic, tecnològic, financer i de coneixement que Internet pot provocar, té serioses possibilitats de publicitar-lo. La xarxa, en ella mateixa, no és bona ni dolenta. Com en la majoria de tecnologies, té rellevància l'ús que se'n faça i el contingut moral i ideològic que se'n derive.

—Bill Gates, l'home més ric del món i un dels magnats d'aquesta nova civilització, està essent jutjat per pràctiques monopolístiques. No és això un element que demostra aquesta concentració de poder?

—El judici a Gates està trucat, viciat si es vol. Gates ja té el monopoli del sistema operatiu dels ordinadors. N'hi havia uns altres: els dels navegadors d'Internet, en mans de Netscape. Gates decideix en un moment donat trencar aquest monopoli. Ara, el govern dels Estats Units vol mantenir el duopoli entre Microsoft

i Netscape, per a així tallar-li la força a Gates. És un debat trucat, perquè afecta tot el planeta i es produeix només a un racó. La resta som espectadors passius. A més, la concepció del monopoli, tal com la coneguem ara com ara, ha de variar. Entre d'altres fets, perquè la història dels monopolis, de vegades, ha estat al darrere del desenvolupament econòmic i tecnològic dels països. És a dir, el problema no rau en si existeix, o no, monopoli, sinó en els controls interns i externs que es poden establir perquè l'existència creixent dels monopolis, o duopolis, no sufoquen les llibertats individuals i la capacitat dels grups menors.

—Amb la xarxa, hi haurà monopoli del coneixement?

—Això manté relació amb el pensament únic.

—I amb la Bíblia.

—Exacte! La xarxa ofereix un segu-

guet d'oportunitats, de pluralisme i de difusió del poder notables. I, alhora, riscos d'una creixent homogeneïtzació cultural. Som els grups humans els qui hem d'ensinistiar-nos a moure'ns en aquest entorn canviant per aprofitar les virtualitats i evitar els riscos.

—Ha apuntat, en més d'una intervenció, que hi haurà l'any 2010 uns mil milions d'internautes. Ara, als quioscs ens trobem cada vegada més mitjans en suport paper. Seran complementaris el paper i la xarxa?

—Tots els mitjans ho són. A més a més, no crec que Internet siga un mitjà de comunicació a l'ús. És un suport tecnològic. Fins on arriba la meua projecció de futur, el paper seguirà viu. De totes maneres, assistirem a transformacions que podem comprendre fàcilment si entenem que abans era freqüent trobar-se a una ciutat sis diaris. I ara sols n'hi ha dos. Abans hi havia periòdics vespertins, ara no. Quasi la meitat de la

"D'una banda, l'existència de la xarxa ofereix més oportunitats de difusió de la llengua i la cultura catalanes. D'altra, suposa una invasió agressiva de les llengües dominants, com són l'anglès i el castellà."

meua vida professional l'he desenvolupada en diaris de vesprada, com *Informaciones*. El suport paper té futur, però el seu creixement serà força limitat.

—*Molts internautes, i una sola llengua.*

—*Sí, una lingua franca, que és l'anglès.*

—*I les llengües minoritàries, quin futur tindran?*

—El futur que tinguen els internautes catalans i els catalanoparlants. És un nova paradoxa. D'una banda, l'existència de la xarxa ofereix més oportunitats de difusió de la llengua i la cultura catalanes. D'altra, la xarxa suposa una invasió agressiva de les llengües principals, com ara l'anglès i el castellà. El problema a resoldre és senzill, en la mesura que sobre una identitat lingüística no es vulga edificar un poder polític.

—*John Gilmore va assenyalar que la xarxa interpreta la censura com un prejudici. Açò, i entenga-ho bé, ho ha patit ara fa pocs mesos el senyor Bill Clinton en l'afar Lewinsky?*

—Tothom, en principi, està en contra de la censura. Ara bé, caldria definir-la.

Perquè hi ha una concepció clàssica de la llibertat que ens diu: la llibertat d'un comença on acaba la d'altri. No és açò pas censura, ni els drets són absoluts. El problema és, com que no existeix cap tipus de censura a la xarxa, com es limiten els abusos a l'hora d'exercir les llibertats de manera absoluta.

—*Són necessàries, doncs, lleis internacionals per solucionar-ho?*

—Calen acords —no sé si lleis— d'autoregulació.

—*"No es pot governar d'esquenes a la societat digital". Són paraules seues. No considera que el PP ha governat en l'escàndol de les plataformes digitals?*

—La discussió sobre les plataformes, igual que la de Bil Gates, està trucada. El PP es va immiscir sense saber de què parlava. La majoria de diputats que van votar la llei digital no entenien què era el *multicrypt*. El PP s'hi ficà per una lluita de poder contra un grup de mitjans de comunicació no afecte, fins i tot hostil: el

—*En una coneguda poltrona mediàtica, es va apuntar, després del dictamen del Consell Valencià de Cultura, que la Real Academia Española hauria de definir el valencià com la cinquena llengua de l'estat?*

—*La Real Academia Española té tres segles d'història. Va assumir com a objecte de treball la cura de l'espanyol i del seu diccionari, i ha aconseguit preservar la unitat del castellà, de manera que la RAE no té per objecte l'estudi de la llengua catalana. Per a això, ja està l'Institut d'Estudis Catalans.*

formant. I s'acceleraran els canvis. L'estat perd poder. I el que li resta, l'exercirà de manera més autoritària i prepotent...

—*Vostè és membre de la Real Academia Española. No sé si li haurà aplegat cap informació sobre l'anomenat pacte lingüístic, inacabat a hores d'ara, que ha donat llum a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. La llei de creació d'aquest ens normatiu defineix el valencià, si fa no fa, així: forma part del sistema lingüístic que es parla als territoris hispànics de l'antiga Corona d'Aragó. I tot per no dir català.*

—Sóc acadèmic de la llengua, no lingüista [Riu]. Qualsevol discussió científica que pose en dubte que el valencià és una variant dialectal del català està fora de lloc. La resta forma part de les sensibilitats polítiques. Em preocupa l'ús de la llengua com a trampolí per obtenir poder polític.

grup PRISA. Ha estat una intervenció directa del poder sobre la independència dels mitjans de comunicació.

—*Insistesc, el PP governa d'esquenes a la nova realitat?*

—Ho fa el PP, i també ho va practicar el PSOE. Si analitzem el model de telecomunicacions i audiovisual del Ministeri de Foment, veurem fins a quin punt la ignorància s'amaga darrere de la política d'aquest govern. Aquest ha demostrat un fet: que tot és empitjorable en aquesta vida.

—*La percepció de la realitat digital és global i fragmentada, única i diversa. Com l'estat espanyol!*

—És molt més fragmentada i global que Espanya. En allò que es pareix Espanya a la xarxa és en el fet que es miren massa el melic. Trobem una enorme tendència, en un món cada vegada més global, a aparèixer més tensions nacionalistes..., localistes. La paradoxa forma part del present: com més afirmació d'identitat europea, més afirmen la local.

—*I així acabarem fracturant els estats-nació.*

—Tot açò els està trans-

